1940 ий
5
СЕНТЯБРЬ
№ 80 (693)
Акше 5 ыр.

10-шо ИЙ ЛЕКТЕШ

Чыла элласе пролетарий-шамыч, ушныза!

Ӱрвезе коммунист

ВЛКСМ Маробком ден Йошкар-Ола Горком орган

РУКОВОДЯЩИЙ КОМСОМОЛЬСКИЙ ПАШАШКЕ—ДОСТОЙНЫЙ ЕҤ-ШАМЫЧЫМ

1 сентябрьыште пӱтынь Советский Союз мучко комсомольский организацийлаште отчетно-сайлымаш погынымаш-шамыч тӱҥалыныт. Тиде Ленинско-Сталинский комсомолын илышыштыже пешак кугу важностян политический паша улеш. Вет комсомолец-шамыч, кузе комсомольский организацийын секретарьже пашам шуктен толын, политический оценкым пуат. Комсомолец-шамыч тугай секретарьым, кудо нунын доверийыштым оправдатлен огыл гын, паша гыч корангдат да инициативный, активный комсомолецым да комсомолкам сайлат.

Отчетно-сайлымаш погынымаш тӱҥалме мӧҥгӧ мемнан республикысе ятыр первичный комсомольский организацийлаште секретарьлан да комитет-шамычын составышкышт самырык, инициативный, кеч могай пашаштат активный комсомолец да комсомолка-шамычым сайленыт да сайлат.

Теве Юринский районысо йоча санаторийысе первичный комсомольский организацийын отчетно-сайлымаш погынымашыже секретарьлан самырык комсомолка Шарикова йолташым сайлен. Тудо—рядовой комсомолка, кеч магай общественный пашаште активно участвоватлен. Юринский лестранхоз пеленсе комсомольский организацийыштат секретарьлан активный инициативный, общественный пашаште кугун полшен шогышо Семеновых йолташым сайленыт. Тыгай самырык комсомолец-шамычым, комсомольский пашалан достойный еҥ-шамычым сайлымаш—кажне комсомольский организацийын тӱҥ задачышт!

Руководящий комсомольский пашашке комсомолец-шамычым выдвигатлыме дене пырля комсомолка-шамычат нигузеат мондаш огеш лий. Вет ӱдрамаш Советский Союзышто—кугу вий. Тӱжем дене ӱдрамашшамыч государственный, партийный, комсомольский пашаште ыштат.

Кодшо отчетно-сайлымаш погынымашлаште ятыр первичный комсомольский организацийлаште секретарьлан да комсомольский комитетлашке члеклан достойный огыл еҥ-шамычым сайлымаш факт лиеден. Теве Лесотехнический рабфак пеленсе комсомольский комитетын секретарьжылан Петухов йолташым сайленыт. Тудо комсомолец-шамычын доверийыштым оправдатлен огыл. Пашам ыштыме олмеш „мый секретарь улам, кузе шонем туге ыштем",—манын моктанен гына коштын. Комсомольский членский взнос оксам шке кӱлешыжлан кучылтын. Садланак вет ВЛКСМ Йошкар-Ола горком бюролан тудым секретарь паша гыч корангдаш логалын. Йошкар-Ола педагогический училищыштат кодшо сайлымаш годым секретарьлан достойный огыл Г. П. Москвин йолташым сайленыт. Москвин йолташ пашам путырак начар ыштен, студент-шамыч деч йӧршеш ойырлен, комсомолец-шамычын жалобышт дек бездушно относитлен. Тудымат секретарь паша гыч Йошкар-Ола горкомолан корангдашыже логалын.

Кодшо сайлымаш годым республика мучко ятыр первичный комсомольский организацийын секретарьлан достойный огыл еҥ-шамычым сайлымаш фактат лиеден.

Кажне первичный комсомольский организацийлан тенийсе отчетно-сайлымаш погынымашлаште кӱшнӧ ончыктымо ситыдымаш-шамычым шотыш налман. Руководящий комсомольский пашашке комсомолец-шамычын доверийыштым тӱрыснекак оправдатлен кертше, Ленин — Сталин партийлан мучашыш шумеш преданный улшо еҥшамычым сайлыман. Мутат уке, тенийсе сайлымашке комсомолец - шамыч утларак серʼезно подходитлат да руководящий комсомольский пашашке достойный еҥ-шамычым сайлат.

„У кече" колхозын (Сернурский район) молочно-товарный ферма заведующийже комсомолка М. П. Иванова йолташ (пурлаште) дене доярка-комсомолка А. Н. Федотова йолташ.
Фото М. Чуршуковын.

„Маршальская Звезда" маршальский отличий знакым учредитлыме нерген

СССР ВЕРХОВНЫЙ СОВЕТ ПРЕЗИДИУМЫН УКАЗШЕ

1. „Маршальская Звезда" маршальский отличий знакым учредитлаш.

2. Установитлаш: „Маршальская Звездам" Советский Союзын Маршалже воинский званийым присвоитлыме-шамычлан СССР Верховный Советын Президиумжо вручитла, „Маршальская Звезда" дене ик жапыштак СССР Верховный Совет Президиумын особый грамотаже вручатлалтеш.

3. „Маршальская Звезда" маршальский отличий знакын образецшым да тудын описанийжым утвердитлаш.

СССР Верховный Совет Президиум Председатель М. КАЛИНИН.
СССР Верховный Совет Президиум Секретарь А. ГОРКИН.

Москва, Кремль. 1940 ий 2 сентябрь.

„Маршальская Звезда" маршальский отличий знакын описанийже

„Маршальская Звезда" маршальский отличий знак ӱмбал могырышто яклака кок тӱран луч-шамычан вич мучашан шӧртньӧ звезда улеш. Знакын покшелныже бриллиантан платиновый вич мучашан звезда ышталтын: покшелне 2,62 карата нелытан бриллиант, лучлаште чылаже 1,25 карата нелытан 25 бриллиант уло.

Луч - шамычын тӱрышт коклаште чылаже 3,06 карата нелытан 5 бриллиант уло.

Шӧртньӧ звездан йыр ыштыме окружностьшын диаметрже 44,5 миллиметр, платиновый звездан — 23 миллиметр.

„Маршальская Звезда"-н профиль кӱкшытшӧ 8 миллиметр.

Знакын вес могыржо тӧр, платиновый звездаште да луч-шамыч коклаште улшо бриллиант-шамыч ажуран.

„Маршальская Звезда" кӱшыл лучышто улшо кум углан онго дене 14 миллиметр кугытан полуовальный креплений дене ушымо кудык гоч 35 миллиметр кумдыкан муаровый йошкар лентым керме.

Маршальский отличий знакын пӱтынь нелытше 36,8 грамм.

XXVI МЮД-ым ЙОШКАР-ОЛАШТЕ ПАЙРЕМЛЫМАШ

1 сентябрьыште XXVI-шо Международный Юношеский Кечым пайремлаш Йошкар-Оласе шемер-шамыч „Медик" стадионышко митингыш чумырген. Митингым Городской Совет Исполком председатель Фокеев йолташ почын. ВЛКСМ Марийский Обком секретарь П. Щербаков йолташ ВЛКСМ областной да городской комитет лӱм дене мутым ойлен да шемер - шамычым XXVI-шо МЮД дене саламлен.

Митинг деч вара стадионышто легко-атлетический соревнований лийын. 100 метрыш куржмаште Гуляев ден Винокуров йолташмыт 12 секундышто куржыныт, ӱдрамаш - шамыч кокла гыч первый верым Р. Бабушкина йолташ налын. Динамовец М. Шитухин 6 метрат 39 сантиметр кутышыш да Павлова йолташ 4метрат 23 сантиметр кутышыш тӧрштеныт. Кӱкшытыш тӧрштымаште Краснослов 6,55 метр да Бабушкина 1,25 метр кӱкшытыш тӧрштеныт.

Граната кудалтымаште Краснослов эн торашке кудалтен. 1000 ден 3000 метрыш куржмаште Силов ден Регельский йолташмыт первый толыныт.

Пайрем кечын комсомольский садышт парашютный вышка гыч парашют дене тӧрштылыныт. Ипподромышто имне дене кудалыштмаш лийын. Кастене „Медик" стадионышто шемер-шамыч кок футбольный матчым ончeныт.

26 сентябрьыште—Марийский Областной комсомолын XVI конференцийже

ВЛКСМ Марийский Обкомын решенийже почеш марийский комсомолын XVI конференцийжым 1940 ий 26 сентябрьлан назначитлыме. Конференцийыште ончышаш паша—ВЛКСМ Марийский Обкомын, ревизионный комиссийын отчетный докладышт да руководящий орган-шамычым сайлымаш.

36

ОТЧЕТНО-САЙЛЫМАШ ПОГЫНЫМАШЫМ КӰКШО ИДЕЙНО-ПОЛИТИЧЕСКИЙ УРОВЕНЕШ ЭРТАРЕНА ДА РУКОВОДЯЩИЙ КОМСОМОЛЬСКИЙ ОРГАНЛАШКЕ ДОСТОЙНЫЙ ЕҤ-ШАМЫЧЫМ САЙЛЕНА

Маргостипографий пелеңсе комсомольский организаций секретарьлан угыч сайлалтше З. Г. Кузнецова йолташ.

Фото М. Чуршуковын.

ПРЕНИЙЫШТЕ 11 ЕҤ ВЫСТУПАТЛЕН

2 сентябрьыште Маргостипографий пелеңсе комсомольский организацийыште отчетно-сайлымаш погынымаш эртыш. Погынымаште комсомольский организацийын пашаже нерген отчетым комсомольский организацийын секретарьже Л. Эргубаева йолташ ыштыш. Отчет гыч палe: посна комсомолка-шамыч производствышто паша образецым ончыктат. Организацийысе 31 комсомолка гыч 11 комсомолкаже стахановка да ик комсосолка ударница. Комсомолка Смирнова, Антонова да молат паша нормым 120—130 процентлан темат. Оборонно-массовый пашат начар огыл шындалтын. 20 комсомолец Осоавиахим членулыт. 24 комсомолец ПВХО значоклан нормым сдатленыт. Драмкружокат пашам сай ыштен, чылаже 10 концертым пуэн.

Туге гынат, организаций чумыр пашажым начар ыштен. Комсомолец - шамыч шке политический шинчымашыштым нӧлталаш шагал тыршат. Комсомолец Шадрин политзанятийышке 5 гана йӧршынат миен огыл, а Тетерин йолташ политзанятий гыч шылын куржеш. СССР Верховный Совет Президиумын 26 июньышто лукмо Указшым комсомолец - шамыч пудыртылыт. Ильинам тидланак комсомол гычат лукмо. Комсомолец Канатеевым кок кече прогулым ыштымыжлан тюрьмашке петырыме. Членский взнос тӱлымаш пашат саяк огыл.

Отчет почеш критика ден самокритика чот шарлыш. Пренийыште чылаже 11 еҥ выступатлен.

Первичный партийный организацийын секретарьже Белоногова йолташ комсомольский организацийын пашажым чот критиковатлыш. Тудо ончыклык пашалан указанийым пуыш.

Погынымаш организацийын пашажым удовлетворительныйлан признатлен да комсомольский комитетым сайлен. Комитетын секретарьжылан З. Кузнецова йолташ сайлалтын.

А. Борисов.

Йошкар-Оласе пожарный охрана пелеңсе комсомольский комитетын угыч сайлыме составше. Снимкыште (шола гыч пурлашке): И. Емельянов, П. Коробейников да Н. Котомкин.

Фото М. Чуршуковын.

Инструкцийым нарушатлат

Первичный комсомольский организацийлаште отчетно-сайлымаш погынымашым эртарымаш 1 сентябрьыште тӱҥалын. Тиде кугу значенийан ответственный пашашке посна ВЛКСМ райком-шамыч формально относитленыт. Садланак вет сайлымашын первый кечыштыже ятыр организацийлаште сайлымашым эртарыме нерген ВЛКСМ ЦК-н инструкцийжым нарушатленыт.

Куженерский район „1 май" колхоз пелеңсе комсомольский организацийыште (ВЛКСМ райкомын представительже Кукушкин йолташ) отчетно-сайлымаш погынымашым эртарыме, но нимогай решенийымат принматлыме огыл. „Стрела" колхозысо комсомольский организацийыште (Еласовский район) сайлымашым открытый голосований дене эртарыме.

Тиддеч посна ятыр районласе комсомольский организацийлаште отчетно-сайлымаш погынымашым кӱрлмӧ. 1 сентябрьлан Юринский районышто 3, Оршанский районышто 1 да Ронгинский районышто 3 погынымашым кӱрлмӧ. Республика мучко 126 комсомольский организацийыште эртарыме олмеш, 97 организацийыште веле эртарыме.

Тиде положений посна райком-шамычын руководящий комсомольский орган-шамычым сайлымашлан ямдылалтмашке кӱлеш семын партийно огыл относитленыт. Сайлыме нерген инструкцийым изучатлымашым формально веле эртареныт. Нине факт-шамыч эше тудымат ончыктат: ВЛКСМ райком - шамычын представительышт инструкцийым начарын умленыт.

М. Толстухин.

Пашам саемдаш йодыт

Йошкар-Ола Горздрав пелеңсе комсомольский организаций ожнысо комитет составшым отчетно-сайлымаш погынымаште пеҥгыдын критиковатлышт.

ВЛКСМ комитет комсомолец-шамыч дене пеҥгыде кылым кучен огыл, ятыр комсомолецше порученийым иметлен огытыл. Посна комсомолец-шамыч производственный порученийыштым шуктен огытыл. Теве 30 августышто комсомолка Шибнева йолташлан комсомольский собранийышке толашлан увертараш кӱштымӧ, но тудо тидым ыштен огыл. Садланак собранийым кӱрлмӧ. Комсомолка Соколова йолташлан 1 сентябрьыште дежуритлаш кӱштымӧ, тудо тиддеч отказатлен.

Комсомольский организаций СССР Верховный Совет Президиумын 26 июньышто лукмо Указшым погынымаште проработатлен огыл. Садланак вет комсомолец-шамыч кокла гыч прогулым ыштеныт. Камаева кум кече прогулым ыштен. Принцев йолташ Йошкар Армийыш каймаш деч кодашлан симуллироватлен коштын.

Комсомольский погынымаш жапыште эртен огыл. Июль ден август тылзыштак 3 погынымаш кӱрылтын. Тушто критика ден самокритикым нимынярат шарыме огыл.

Комсомолец - шамычын идейно-политический шинчымашыштым нӧлтымаш шотышто комсомольский комитет нимомат ыштен огыл. ВКП(б) историйым южо комсомолецше кӱлеш семын, келгын ок тунем.

Прениыште выступатлыше-шамыч скорый помощын пашам начарын шуктымыжым критиковатлышт.

Комсомольский погынымаш у состав деч комсомольский пашам решительно саемдымашым требоватлыш.

С. Волков.

Погынымаш ситыдымашым тӱжвак луктын

Морко. (Телефон дене). Больше-Кожлаяльский сельсоветысе „Куат" колхоз пелеңсе первичный комсомольский организацийысе отчетно-сайлымаш погынымаш организацийын чыла ситыдымашыже - шамычым тӱжвак лукто.

Комсомолец - шамыч шке теоретический шинчымашыштым начар нӧлтат. Партий историйым ик комсомолецат огеш изучатле. Угыч пуртымо комсомолец-шамыч дене пашам начар ыштеныт. Садланак вет нуно ВЛКСМ устав ден программым огыт шинче.

П. Павлов ден А. Григорьева йолташ - шамычын шурно погымо жапыште беседчиклан ойырымо ыле, но нуно улыжат кок беседым гына эртареныт. Пырдыж газетат тений 4 номер гына лектын. Комсомольский организацийын секретарьже Н. Васильев йолташ пашам начар ыштен.

Погынымаш тайный голосований дене секретарьлан самырык комсомолец В. С. Егоровым сайлен. Тудо пашашкат пижын. Кызыт ВЛКСМ уставым изучатлымашым организоватлен.

А. Сергеев.

Электростанций пелеңсе (Йошкар-Ола) первичный комсомольский организацийын отчетно-сайлымаш погынымашыже. Пурлаште—комсомольский организацийын секретарьже И. Иванов йолташ отчетым ышта.

Фото М. Чуршуковын.

У комитетын ыштышаш пашаже

Йошкар-Олинский городской пожарный команда пелеңсе комсомольский организацийыште 2 сентябрьыште лийше отчетно-сайлымаш погынымаш тайный голосований дене у комитетым сайлен. Комитетын составышкыже пожарный командын эн сай еҥже-шамыч сайлалтыныт. Комсомольский комитетын секретарьже И. Ф. Емельянов йолташ боевой да политический учебышто отличник, комсомолышто 1938 ий гыч шога. Тудо руководящий комсомольский пашашке первый гана сайлалтын. Емельянов йолташ тыгак активный общественник. Стрелковый кружокым вуйлата. Кружок тений 12 ВС значкистым ямдылен.

У комсомольский комитет шке чумыр пашажым ВЛКСМ ЦК XI пленумын пунчалже негызеш перестроитлышаш. Комсомолец-шамычын „ВКП(б) историй краткий курсым" тунеммашышт поснак кугу вашталтышым ыштымаш. И. Р. Падыганов ден А. Н. Царегородцева йолташ-шамыч партий историйым тунеммашке алят кӱлеш семын пижын огытыл. Нуно кок ий дене 2—3 главам „изучатлат". Тиде комсомолецлан пеш кугу намыс.

СССР Верховный Совет Президиумын Указше-шамычым шуктымашкат вниманийым кугун ойырыман. Комсомолец И. Самоделкин прогулым ыштен, бухгалтерлан ыштышыжла 2 тӱжем утла государственный оксам шалатыл пытарен.

ВЛКСМ ЦК XI пленумын пунчалже-шамычым илышыш тӱрыс пуртен, ВЛКСМ комитет пашажым саемдышаш.

Ив. Литвин.

МЕМНАН ШКОЛЫСО ТУНЕМШЕ-ШАМЫЧ! НАУКЫМ ОВЛАДЕВАТЛЫЗА, ЛЕНИНЫН-СТАЛИНЫН ПАШАЖЕ ВЕРЧ БОЕЦ ЛИЯШ ЯМДЫЛАЛТСА!

У школышто первый кече

Але жап 8 шагатат шуын огыл. Но чаплын сӧрастарыме 10-шо номеран средний школышко йоча-шамыч погынашат тӱҥалыныт. Ваня Скворцов ден Толя Шахов школышко эн ончыч толыныт. Нуно коктынат тений первый гана парт коклашке шинчыт. Нуно куаненыт. Кузе от куане! Вет нуно могай сылне школышто тунемаш тӱҥалыт.

Йоча-шамыч погынен шумек, учитель-шамыч шке классысе ученикыштым чумырен, мутланаш тӱҥалыч. Икмыняр минут гыч школым почмо лӱмеш школа директор С. Ю. Каминский йолташ митингым почеш. ВКП(б) Йошкар-Олинский горком да горсовет исполком лӱм дене ВКП(б) горком секретарь К. Л. Ролле йолташ йоча-шамычым у тунемме ий тӱҥалмаш дене саламла. Митинг деч вара военрук С. Г. Рыбаков йолташын вуйлатымыже почеш ученик-шамыч организован класслашке пурат. Волгыдо классыште нуно тунемаш тӱҥальыч.

Первый классын учительницаже Пелагия Степановна урокым тӱҥалеш. Тудо эн первояк кӧ толын, кӧ толын огыл пален налеш. Вара школа верген кӱчык почеламутым лудеш. Йоча-шамыч почеламутымат шинчат. Нуно учительницан лудмо почеламутшым раш да моштен каласкалышт. Вара кенежым кузе эртарыме нергенат мутланышт.

Звонок... Йоча-шамыч каныме жапыштымат сайын эртарат. „Если завтра война", „Катюша" да моло муро-шамычым куанен мурат, тӱрлӧ модыш дене модыт.

Адак звонок. Урок тӱҥалеш. Йоча-шамыч йӧратыме учительыштын ойлымыштым куанен колыштыт. У тунемме ий тӱҥалын! Йоча-шамыч! Наукым овладеватлыза, Ленинын—Сталинын пашаже верч боец лияш ямдылалтса!

Литвин.

Йошкар-Ола, 10-шо №-ан школа.

Сернурский педучилищым похвальный грамота дене тунем лекше самырык учитель-шамыч. Снимкыште (шола гыч пурлашке): Т. Н. Горинова, Н. Ф. Брыгин, К. А. Таныгина, Л. А. Тетерина, Г. Я. Ягодаров да Н. И. Гужавина йолташ-шамыч. Фото М. Чуршуковын.

У вий дене отлично тунемаш тӱҥалеш

1939-40 тунемме ийым пытарымек, школысо ударник - отличник - шамыч кенеж каникулым веселан да культурно эртараш пионерский лагерьлашке канаш колтымо ыле.

Йошкар-Оласе 6-шо номеран школын 5 классыштыже тунемше Рима Бушева кодшо тунемме ийым отлично тунем пытарен. Тидлан тудым республиканский „Таир" пионерский лагерьышке канаш колтымо ыле. Рима тыште жапым веселан эртарен, тазалыкшымат ятырак пенгыдемден. У тунемме ийлан у вийым поген, эшеат сайынрак тунемаш тыршен пижын.

— Мый первый класс гыч тӱҥалын эреак отлично отметка дене велэ тунемынам, тений тунемме ийыштат отлично отметкым налшаш верч уло вием дене кучедалам,—манын Рима ойла.

Каникул жапыште Бушева ятыр художественный книгам лудын. Нунын кокла гыч М. Горькийын „Мать", А. Толстойын „Хлеб" да молымат.

Школыш тунемаш кайме деч ончыч пытартыш урокышто эртымым чыла повторитлен лектын.

Рима Бушева пионерка лӱмжым отлично тунемыж дене да шкенжын сай поведенийже дене тӱрыс оправдатла.

Мих. Толстухин.

Сай пашана дене оправдатлена

(Йошкар-Оласе 8-ше номеран неполный средний школышто 2 сентябрь эрдене урок деч ончыч лийше ученический митингыште директор В. П. Павлова йолташын ойлымыжо гыч).

Партий ден правительство кушкын шогышо поколенийым туныктымашке кугу вниманийым ойырат. Тидым учитель-шамыч веле огыл, школыш первый гана толшо ученикат, школын чыла пашажым ончалын, шке шинчаж дене ужеш да рашак умла.

Тений мемнан неполный средний школым ремонтироватлаш государство 26 тӱжем тенге оксам ойырен. Шагал огыл у учитель-шамычым пуэн. Партийын тыгай кугу заботыжым ме сай пашана дене оправдатлышаш улына. Кодшо тунемме ийысе пашана дене тидым тӱрысак шуктен огынал: успеваемость 81,2 процент да посещаемость 97,9 процент веле ыле.

Кажне ученик лан 5—10 тетрадьым (класс шот дене), учебник-шамычым, ручкам, карандашым да тулеч моло учебно-наглядный пособийымат ямдылыме. У вий дене тунемаш тӱҥалаш школа ямде, ынде икте гына кӱлеш—тунемше-шамыч могырым честно тырщыман.

Школа ончылно шогышо задачым шукташлан комсомольский организаций да ученический комитет учитель-шамыч дене пашам пырля ыштышаш улыт.

Тунемме ийым ик уда оценка деч посна да прогул ваштареш уло вий дене кучедалме лозунг дене эртараш, тунемше-шамычым государственный пашалан ямдылаш—мемнан тӱн пашана.

Школлаште ситыдымаш-шамычым кызытак тӧрлаташ

2 сентябрьыште пӱтынь Советский Союзысо школлаште у тунемме ий тӱҥалын. Тиде кечым чыла ученик да учитель-шамыч кугу куанымаш дене вученыт. Тений Йошкар-Олаште у тунемме ий, ӱмасе дене таҥастарымаште, организован но тӱҥалын. Шуко школышто учитель-шамыч сайын ямдылалтын ученик-шамычым вашлийыныт.

6-шо номеран М. Горький лӱмеш средний школышко 1 классыш тунемаш толшо йоча-шамыч школа директор И. М. Блинов йолташым эрдене шокшын шолын лийыныт, кидышкыже пеледышым кучыктеныт.

Тидын дене пырля ситыдымашат лиеден. Южо школышто директор - шамыч „изи" пашам ужын огытыл. Теве 7-ше номеран средний школышто (завуч Криницкая) чыла класслаште чернилам да порым ямдылыме огыл улмаш, ученик-шамычын списокымат луктын сакыде коденыт. 4-ше номеран неполный средний школышто гын, 1 час мартте (2-шо сменыште) занятийлан расписаний лийын огыл. Кодшо ийысе 15 второгодникым 10-шо номеран средний школыш колташ тӧченытат, нуно урок жапыште коридор мучко коштыныт.

Тыгак 10 номеран Маяковский лӱмеш средний школышто учитель Киселев йолташ дежурный лийын, школышто порядкым ончымо олмеш шкежат урокыш 20 минутлан вараш кодын пурен.

Первый кечыште лийше ситыдымаш-шамычым кызытак тӧрлатыман.

В. Мамаев.

Чыла условий уло

2 сентябрьыште Советский Союзысо пиалан йоча-шамыч шке учебный пособийыштым налын, эрдене эрак кумдан почылтшо школьный омсаш толын пурышт. Нуным волгыдо школа-шамыч куанен вашлийыч.

Иошкар-Оласе 7 номеран школат шке пагалыме тунемше-шамычыштым куанен вучен, нуным сайын вашлийын.

Тунемше-шамыч коклаште йошкар галстукым шӱешыже сакыше, ош ӱпан отличница Галят коеш. Тудо тений 6-шо классыште тунемаш тӱҥалеш. Галя Чурова 4-ше ден 5-ше классым чыла предмет денат отлично тунем пытарен. Школа дирекций тудлан похвальный грамотам пуэн.

— Мый тенийт да умбакыжат эреак отлично тунемаш тӱҥалам,—манеш Галя.

Тиде мутшым тудо илышыш пуртышаш верч уло кумылжо дене ӱтыршаш тӱҥалеш.

Борис Эчей.

Иошкар-Оласе 10-шо номеран средний школын 3-шо классын учительницаже В. А. Белякова йолташ шке ученикше-шамыч дене мутлана.

Фото М. Чуршуковын.

ВЛКСМ Сернурский райкомын школьный молодежь да пионер шамыч коклаге паша дене постоянный комиссийын председательже А. Н. Губина йолташ.

Фото М. Чуршуковын.

ИНОСТРАННЫЙ ТЕЛЕГРАММА-ШАМЫЧ

Китайыште военный действий-шамыч

Северный китайыште

Шаньси ден Хэбэй провинций-шамычын границыштышт 1 сентябрьыште пеш тале бой-шамыч лийыныт. Нанцзыгуаньым (Шаньси провинцийын западный ужашыже) да Цзинсиным (Хэбэй провинцийын западный ужашыже) китайский войска-шамыч кучен шогат. Ниве пунктла деч востокыштыла китаец - шамыч Бэйпин ден Баодин гыч каен шогышо японский подкреплений-шамычым ончыко огыт колто. Пытартыш кечылаште китаец-шамыч Чжэндин - Тайюань кӱртньӧ корнышто эше кок кӱртньӧ корно кӱварым пудештареныт.

Шаньси провинцийын юго-западный ужашыштыже китаец-шамыч ятыр трофейым, тиде шотышто икмыняр шӱдӧ килограмм телефонный да телеграф проводым руалтен налыныт.

Тиде провинцийынак северный ужашыштыже китаец-шамыч Цзинлэ олам атаковатленыт. Китаец-шамыч олашке сенген пурымек, марионеточный власть-шамычын учреждениййышт улман икмыняр зданийым пудештареныт.

Южный китайыште

Гуанси провинцийын юго-западный ужашыштыже китайский войска-шамычын ончыл частьышт Лунчжоу ола деч 2 километр коклаште улыт. Японец-шамыч оборонительный укреплений-шамычым пеш талын ыштат.

Тиде провинцийынак моло ужашлаштыже кугу огыл столкновений-шамыч лиедат.

Центральный китайыште

Хубэй провинцийын западный ужашыштыже пытартыш жапыште активный действий-шамыч уэш тӱҥалыныт. Китайский войска-шамыч Шаши районышто да Данян деч северыштырак японский гарнизон-шамычым атаковатленыт.

3 сентябрь. (ТАСС).

Эрык эрге мый улам

Шӧртньын-шӧртньын
койылдалын,
Кава тӱржӧ волгалтеш.
Кӱшыч кече шыргыжалын,
Чапле шурным ончалеш.
Сад пакчасе саска семын
Илышнаже улангеш,
Кенгеж кече лекме семын
Волгалталын пеледеш.
Ойгым-йӧсым ужде кушшо
Эрык эрге мый улам.
Тыгай чапле илыш пушо
Сталинлан кугу салам!

В. Вайшев.

1940 ий,
Кожла-Сола.

Антирелигиозный кадрым ямдылымашке кугу вниманийым

Шемер масса коклаште антирелигиозный пропагандистский пашам ышташлан сайын ямдылалтше антирелигиозный кадр-шамыч кӱлыт.

Пропагандист - антирелигиозник кадр-шамычым ямдылашлан лийын РСФСР Наркомпрос 1939-40 тунемме ийыште Марийский республикеш заочный антирелигиозный курслан 5 консультационный пунктым почын. Курсышко тунемаш тыршыше ятыр еҥ погынен ыле. Но посна консультационный пунктын заведующийже - шамычын бездеятельный улмыштлан кӧра курсым кӱрлыныт (Косолапово—Гневашов, Оршанка—Сергеев да Волжский—Писанова йолташ - шамыч). Курсын пашажым кӱрлмылан Марийский АССР Наркомпрос нине йолташ-шамычлан нимогай мерымат ыштен огыл. Заочник-шамыч зачетым сдатлен кертыт ыле, но нунылан выпускым организоватлыме огыл. Заочник - шамычым туныктен лукташлан сентябрь тылзыште конференцийым эртараш да лекцийым лудын зачетым приниматлыман. Курсышко угыч курсантым погымаште Горно-Марийский, Волжский районлан да Йошкар-Олалан кугу полышым пуман.

Йошкар-Ола Гороно (заведующий Зуева йолташ) таче мартенат консультационный пунктлан вуйлатышым да ик заочник-шамычым ойырен огыл. Тыгак Юринский РОНО (заведующий Миловидов йолташат) ыштен огыл.

Антирелигиозный пропагандист-шамыч кадрым ямдылымаш, — антирелигиозный пропагандын ик ответственный мероприятийже.

РОНО да СВБ райсовет-шамыч шке жапыште заочник-шамычын поген занятийым эртараш тӱҥалшаш улыт.

К. Радайкин.

Прогульщиклан нимогай пощадым пуман огыл

Мустаевский сельсовет (Сернурский район) пеленсе лудмо пӧрт вуйлатышылан комсомолец М. Тимофеев йолташ ыштен. Тудо масса коклаште культурно-массовый пашам ыштыме олмеш, религиозный пайремым йӱын веле коштын. Тыге тудо СССР Верховный Советын 26 июньышто лукмо Указым нарушатлен. Тидлан тудым Сернурский калык судын 1-ше участкыже 6 тылзе жап 25 процент дене тӱлаш судитлен.

М. Тимофеев йолташ 2 августышто адак уэш „Ильин" кече пашаш мийде йӱын коштын. Тидлан тудым 24-ше августышто 4 тылзылан тюрьмаш петыраш калык суд пунчале.

В. Дмитриев.

Англо-Американский соглашенийым заключитлымаш

Лондон, 3 сентябрь. (ТАСС). Рейтер агентство тыге увертара: Тенгече Вашингтонышто Англия ден США коклаште соглашенийым подписатлыме. Тиде соглашенийыште Английлан кызытат 50 американский эсминецым пумаш ончыкталтеш манын, Лондонышто официально увертарыме. Англия Соединенный Штат-шамычлан арендыш северо-американский континент дек пурымаште улышо английский территорийысе икмыняр военно-морской да воздушный база-шамычым 99 ийлан арендыш пуа.

Рейтер агентствын сведенийже-шамыч гыч пале, английский команда-шамыч США-н пумо эсминец-шамычым Атлантический океан гоч вангаят.

Пенгыде трудовой дисциплина уке

СССР Верховный Совет Президиумын 26 июньышто лукмо Указше колхозлаштат трудовой дисциплиным пенгыдемдаш йодеш. Кеч куштат трудовой дисциплина пенгыде лиеш гын велэ, паша производительность кӱш кӱза. Но Карл Маркс лӱмеш колхозышто (Йошкар-Олинский район) трудовой дисциплиным пенгыдемдымашлан верч огыт кучедал. Колхозын председательже И. Ильин йолташ пашам начар ышта. Тудо шукыж годым йӱшӧ коштеш.

Карл Маркс лӱмеш колхоз изиак огыл. Тудо ий еда тӱжем тенге дене доходым налеш, но тиде оксам колхозник - шамычын интересышт дене кучылтмо олмеш, Ильин шке семынже кучылтеш. Бригадир-шамычат пашам начар ыштат, садланак вет колхозник ден колхозница-шамыч тӱредме олмеш чодраште емыжым гына поген коштыт. Садлан икияшым погымаш кужыш шупшылтеш. Йытынымат кӱлеш семын обработатлаш пижын огыл.

Колхоз пеленсе комсомольский организацият шке пашажым начар ышта. Масса коклаште нимогай умылтарымаш пашамат огыт ыште.

Карл Маркс лӱмеш колхозышто трудовой дисциплиным кызытак пенгыдемдыман.

В. Шабдаров.

В. И. ЧАПАЕВ

(Колымыжлан коло ик ий темын)

Коло ик ий ожно, 1919 ий 4 августышто йӱдым Йошкар Армийын славный командирже В. И. Чапаев колен. Тудын лӱмжӧ гражданский войнан историйышкыже йылгыжше шӱдыр семын пурен. Ленин—Сталин партий воспитатлыме славный командирын героический подвигше нерген калык легендым, йомакым создаватла, тудым моктен мурым мура.

Революций деч ончыч Чапаевын илышыже нелэ да шӱлыкан лийын. Чапаевын ачаже кугу ешан лийын, пеш вужнан илен. Индеш ияш Чапаевым паша ышташ ӧрдышкӧ колтен. Чапаев сӧсна-шамычым кӱтен, плотниклан ыштен, эргылыкыште коштын, кудечлан пашам ыштен, Волжский олалаште коштеден. Кушмекше Чапаевым салтакыш налыныт. Мировой война жапыште шкенжын храбростьшо дене ик гана веле огыл ойыртемалтын, наградитлыме да фельдфебельышке кусарыме. Но Чапаев „чинышт" кужун лийын огыл — Чапаевын офицер дене первый гана вашлийлмаштак тудым жалобоватлыме да штрафной ротышко колтымо.

Февральский буржуазно-демократический революций деч вара Чапаев чын корным муаш, лийше сдвиг-шамычым пален налаш тырша. 1918 ийын пытартышешыже Чапаев коммунист лийын.

Чапаев фронтышко кайме годым эше мемнан организованный Йошкар Армий лийын огыл. Тудо ярый красногвардеец да вуйпудымо партизан лийын. Тиде жапыштак тудо Пугачевский уездысе кресаньык-шамыч гыч создатлыме кугу огыл отрядым иметлен. Тиде отряд дене тудо чудесам, храбростым творитлен.

В. И. Чапаев.
худ. П. В. Васильевын сӱретше.

Белоказак-шамычын тактикыштым усвоитлен, Чапаев нунын оружийышт денак тушман-шамычым кырен. Чапаевын келге обходшо-шамыч, кӱчык жапысе кугу переходшо-шамыч, кенета ыштыме налетшо-шамыч, вучыдымаш да тыршымаш - шамычше лӱдын пытыше белоказак-шамычым шот гыч йӧршеш луктыныт.

Чапаев эреак сенген. Чапаевский дивизийын славный полкшо-шамыч тушман - шамычын ишымышт дене нигунамат мӧнгеш чакнен огытыл. Чапаевын полкшо-шамыч мужество дене, бойышто калиталтмаште да пенгыдылык дене ойыртемалтыныт. Чапаевын воспитатлыме командирже - шамыч бойлаште ӧрыктарыше спокойствий да отвага дене ойыртемалтыныт.

Совет элын пламенный патриотшо, нимо деч лӱддымӧ талантливый полководец—Василий Иванович Чапаев калыкын геройжо лийын, тидын чапле лӱмжым мемнан элын шемерже-шамыч йӧратен да моктанен ойлат.

Чапаевын лӱмжӧ вес эласе шемер - шамычланат пале.

Чапаевын образше шкенан социалистический родинам йӧратымаш шотышто курым мучко эн чапле мужествым да геройзмым ончыктышо образец лийын кодеш.

Кӱчыкын

Сернур. „Чевер Ӱжара" колхоз киярым, помидорым, ковыштам да моло пакча саскамат сайын ончен куштен. Кызыт 2 центнер киярым государствылан сдатлен да моло саскажымат сай качестваным тиде кечылаште сдатлен пытара.

И. Росляков.

* * *

Ронго. Руя-Солинский сельсоветыште ятыр колхоз-шамыч государствылан йытын нӧшмӧ сдатлымаш планым темышаш верч кучедалыт. „1 март" колхоз государствылан 528 килограмм йытын нӧшмым сдатлен. Тыгак „1 май" ден „КИМ" колхозат вашке сдатлен пытарат.

Н. Иванов.

Отв. редакторын заместительже—В. М. БОРИСОВ.

АДРЕС РЕДАКЦИЙ: Мар. АССР, г. Йошкар-Ола, Дом Советов, 4 этаж, № комнат 69—70, № телефона 90.
Э966 Йошкар-Ола, 1-ая типография Маргосиздата.